

SOLIDARNOST

Ako smo pali
bili smo padu skloni

Branko Miljković

Ukoliko mi Bog zamrzne ovo malo zdravlja i ukoliko prestanu redukcije (s prvom velikom kišom) nastaviti ću pisati o hrvatskim mazohistima (malim, srednjim, velikim), o »slobodnim zidarima«, o kršćanstvu, tamnom vilajetu... Sada sam umoran. Bio sam umoran i prije ovoga, najnovijeg mraka, ali sada sam užasno umoran. U ovom trenutku, najviše mi je stalo odgovoriti svima koji su se, izravno ili neizravno, osvrnuli na moje dosadašnje tekstove.

SMRT U VRATIMA

Dizajneru **Boristu Ljubičiću**. Uz dužno poštovanje prema dizajnu kao duhovnoj disciplini koju prilično dobro poznajem, budući da sam jednu dizajnersku grupu vodio 15 godina, ne bih se složio da je svejedno zove li se naš novac KRUNA ili KUNA, LIPA ili BANICA. U svakoj kreaciji sadržaj i forma se isprepliću i držim da bi bilo nemoguće osmisliti dobro rješenje za nešto što bi se zvalo DREK. Jedan drek, dva dreka... Kako to nacrtati?

Dru **Josipu S. Mutiću**. Ne mislim kao vi da su obrazloženja predlagача novca bila uvjerljiva. Ono (gospodina Olujića) vezano za LIPU bilo je, zapravo, monstrozno. Kao, nagradena je zato što je od nje urađeno drvo križa, a niti je Isusov križ bio od lipe, niti bi to zaslužilo nagradu. Što se tiče BANICE i ja sam za banicu i to — na prvo mjestu. Ali, kada ste vi čuli da je usvojena banica? Molim Vas, gospodine, predlažaći predlažu čak devet kovanica. Na naličju bi ugravirali: slavu, tunja, mrkog medvjeda, kukuruz, vinovu lozu, hrast lužnjak, duhan, maslinu i velebitsku degeniju. Devet kovanica i valjda devet papirnatih novčanica. Jučer nam je čak jedan tumačio da je BANOVAČ, koji se doista kovao u Pakracu i Zagrebu, zapravo KUNA, jer je imao ugraviranu kunu. Zapeli su za tu kunu kao drogirani. Kuna, kuna, kuna. A ja, ovom prigodom, predlažem da tiskamo samo papirni novac i da ga zovemo BANICA. Bila je za vrijeme NDH, bila je i prije NDH. Kome i zašto ona smeta? Zar će i zrak oko nas postati iracionalan?

Bernardu Matešiću. Ne volim katas-trofičare, niti »teoriju zavjere« po kojoj svi mrze Hrvatsku. Ali, konfesionalna pripadnost je uistinu važna. Važna je na granicama Indije i Pakistana, na ulicama Belfasta, u Libanonu. Važna je i u Hrvatskoj. Nitko od nas, ne zna, naravno, svu istinu. No, ja sam svojedobno rekao da će predsjednik **Kennedy** biti ubijen, jer je katolik. Bio je ubijen i on, a i njegov brat. Možda su razlozi drugi, a možda i nisu. Zatim, nakon smrti pape Ivana Pavla I, kladio sam se da će biti izabran papa Poljak. I izabrali su Poljaka. Po meni, jer su se bojali masona, a masonska tradicija u Poljskoj je vrlo »tanka«.

Uglavnom, vjerujem instinktima, a i nekim znanjima. Zato i pišem.

Poetesi **Đurđici Ivanišević**. Drago mi je Vaše pismo. Draga mi je rečeni-

ca: »u modi su bili pjesnici s kninskih večeri poezije« i sintagma SMRT U VRATIMA. Doista je našim zajedničkom prijatelju **Tonču Maroviću** Smrt već bila u vratima kada su mu iz »Slobodne Dalmacije« uručivali nagradu. Bez brige, takva će se scena neprestano ponavljati, u Zagrebu, Splitu, diljem Hrvatske... To je hrvatski specijalitet. A ipak, ovaj današnji prijestolnički »Zagreb« (s navodnicima, Đurđice, s navodnicima!!) nešto je posebno. Stekao je bljutavi *raffinement*, na koji mi se povraća. Onomad sam, pokraj zgrade kazališta, vraćajući se iz prostorija hrvatskoga kulturnog društva »Napredak« (čuli ste, vjerujem, za tu asocijaciju Hrvata u BiH) susreo **Tončeva zagrebačkog intimusa**, koji mi reče da bi se lako odrekao struje, vode nešto teže... Dobar je čovjek, uistinu, ali meni je to zvučalo bizarno. I jest bizarno, ne kao NOVI hrvatski film, ali ipak. Nego, Đurđice, volio bih da svratite u knjižaru »Mladosti« na početku Ilice i kupite (ružna riječ!) ULAZAK U JERUZALEM. Unutra su i dvije pjesme za Tonča. Ako se kojim čudom, ponovno rodim, te ako tada još bude Društva hrvatskih književnika, opet ću tu knjigu prijaviti za nagradu »Tin Ujević«.

NOTTURNO

Posljednji stihovi Matoševе pjesme »Notturmo« glase:

Kroz samoću, muk,

Sve je tiši huk;

Željeznicu guta već daljina.

Jesam li napisao da sam umoran? Napisa sam. Užasno sam umoran. Jedan mršav (a tvrd) čovjek ubire u mojoj zgradi (ulici, kvartu) HTV-pretplatu. Prošli put, u srpnju, jedva sam platio 8,5 tisuća.

I da znate, rekao sam, pisat ću Vrdoljaku! Nasmijao se i uzeo lovu. Onomad, u ponedjeljak, 9. 8. tukao je šakom po vratima, oko podne. Kada sam otvorio pružio mi je potvrdu na 15.000 i upitao: Jeste li pisali gospodinu Vrdoljaku (kao da je rekao Gospodinu Bogu)??! Šutim. Plaćam. Kad, paf! Poslijepodne ne dolazi električar. Zovem maestra, koji ima tranzistor. Kaže — doći će u 19, a onda opet otići, prije ponoći. Onaj **Begović**, direktor HEP-a, koji u nastupnoj besjedi na HTV-u nije znao kada su redukcije uopće počele, ponovno govori o megavatima. Ma, jebite me se za megavate. Hoću struju! U jednakim količinama za cijelu Hrvatsku! Povlastice mogu imati samo oni koji su krcati turista, ali to treba biti upamćeno da bi se vratilo. Nametnuli su nam, dakle, najnoviji orar mraka. Isključuju nas u 23. Prethodno moramo sami isključiti Televiziju. Oni koji se dižu po noći pale voštanice. Oni koji čitaju molitve prije spavanja čitaju uz voštanice. Da znamo da je neophodno — izdržali bismo. Ovako je neizdrživo.

ZAKON SOLIDARNOSTI

Poznajem jednu ženu, Hrvaticu. Na riječima je luda za Hrvatsku. Sve bi učinila za Hrvatsku (zna, valjda, da Hrvatska to od nje ne može tražiti), ali baš ništa za Hrvate, tj. za nekoga određenog Hrvata. Kada se god treba zauzeti za nečiji problem, ispada da joj se

Hrvati (onako pojedinačno) uopće ne svidaju. Ne želi se uznemiravati. Obožava, na primjer, moje tekstove, ali sumnjam da bi mi skuhalo ručak, kada bih je zamolio.

Dok s njom razgovaram (telefonom) uvijek se sjetim bračnoga para **Zborowski, Leopold i Ana** (Hanka) bili su skromni ljudi, koji su zaradivali za život ispisujući adrese na kovertama. Preko puta njih stanovao je **Amadeo Modigliani**. Svake su mu večeri nosili tanjur juhe i komad kruha. Organizirali su njegovu prvu samostalnu izložbu, brinuli se za njega do smrti.

Kod **Kahlila Gibrana** ima lijepa rečenica: »Duh, gospodar zemlje neće mirno spavati dok ne budu zadovoljene potrebe i posljednjega među vama«. To Hrvati ne razumiju. Oni, čini se, ne razumiju da njihova država neće opstati ako se ne brinu za svoje sugrađane, svoje zemljake, svoje braću. Oni ne razumiju da ovo što sada izgubimo nikada nećemo nadoknaditi. Izdajnici, zlonamjernici, nepošteni i tašti gizdavci, kradljivci, udvorice, lažljivci i smutljivci guraju hrvatski narod u defetizam i depresiju. Meni se osobno u teškim trenucima gade tzv. pametni ljudi. Hrvatskoj trebaju pošteni, a ako su uz to i pametni — dobro. Zakon solidarnosti mora biti ovakav: U vrhovima umjetnosti, znanosti, u svim vrhovima uopće — treba nam solidarnost po značaju, a ne po naklonosti, a na temeljnoj razini (u narodu) smije postojati isključivo solidarnost prema stvarnim ljudskim potrebama, tj. treba ukloniti svaki hir i svako političko nadmetanje. I još nešto. Hrvati u Hrvatskoj u posljednje vrijeme shvaćaju da je Hrvatska država Hrvata. Međutim, teško im je shvatiti da postoje Hrvati u Bosni (to su, navodno, Bosanci), u Vojvodini (to su, pak, Bunjevci i Sokci), a iz meni nepoznatih razloga najmanje im se sviđaju Hrvati iz Hercegovine, iako su baš oni (od svih izvandomovinskih Hrvata) najviše ginuli u Vukovaru i na ostalim hrvatskim ratištima. Hrvati su Hrvati, kao što su Židovi — Židovi. Na tom jednostavnom određenju Židovi su se održali u dijaspori, u dvije i po tisuće godina.

HRVATSKA PRIČA

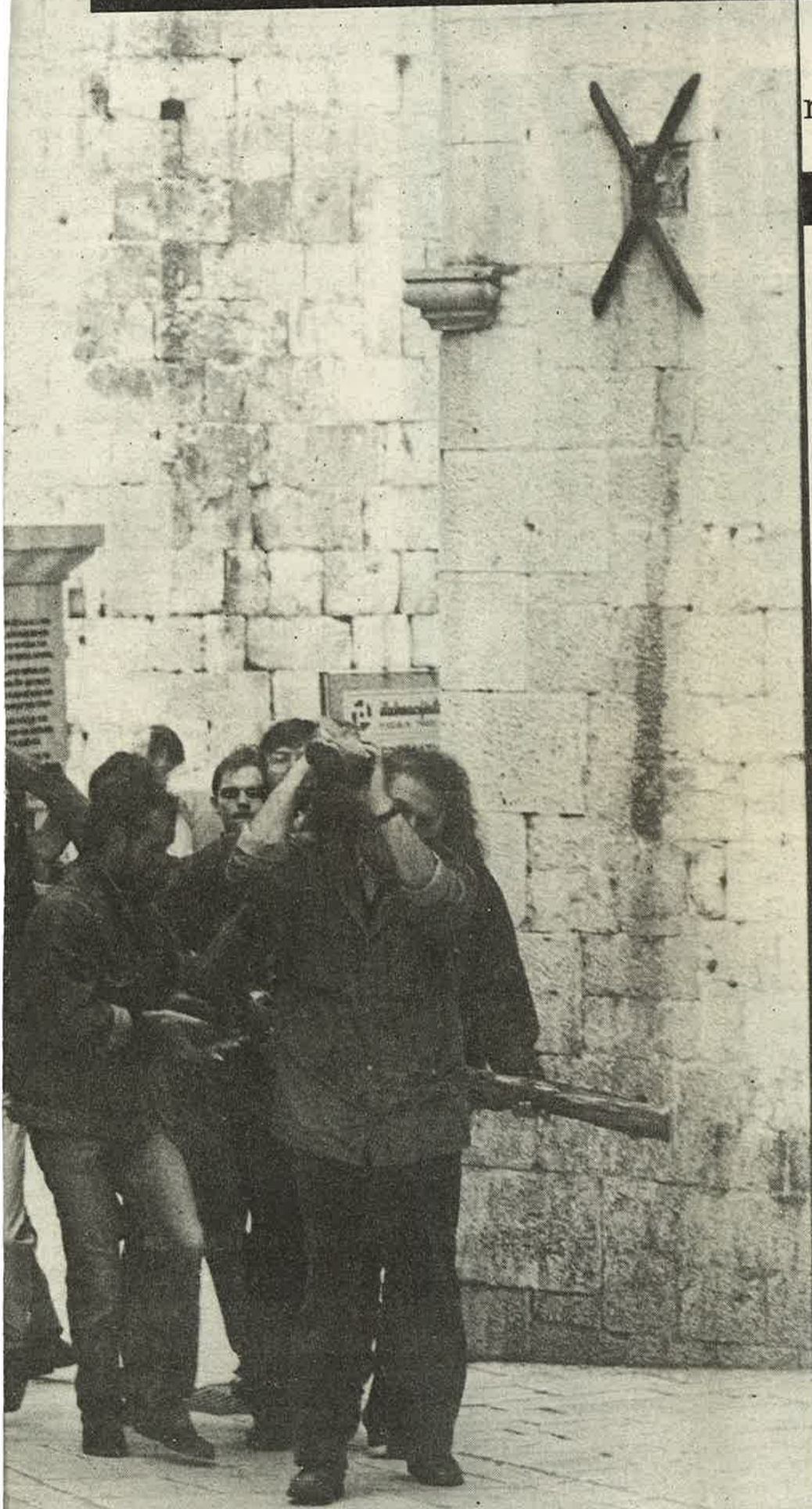
U zbirci »Hrvatska mlada lirika« tiskanom u Zagrebu 1914. bili su zastupljeni i **Tin Ujević** i **Ivo Andrić**. Hrvat **Andrić** izjasnio se poslije kao srpski pisac. Tin, hrvatski pisac, tiskao je svoju prvu knjigu (**LELEK SEBRA**) kod Cvijanovića u Beogradu. **KOLAJNA** je također izišla zahvaljujući Cvijanoviću. Dvije su mu knjižice tiskane u Sarajevu, a **AUTO NA KORZU** u Nikšiću. Poslije dvadeset godina, najvećem hrvatskom pjesniku **Tinu Ujeviću**, izlazi, napokon **OJADENO ZVONO**, 1933, u Zagrebu.

Postoji isprava potpisana od predsjednika Saveza književnika Jugoslavije **Ive Andrića** iz koje se vidi da je drug **Tin Ujević** 11. 12. 1950. primljen u članstvo, nakon petogodišnjeg čekanja (po kazni), a kazna mu je propisana jer je objavljivao za vrijeme NDH. Čudesna priča! Ako je Hrvati nauče napamet i iz nje izvuku pouku — zakoračit će na put velikih istina.

Snimio: JADRAN BABIĆ

U HRVATA

Rajski vrt

Učini, Gospodine, da budemo primljeni
u tvoj vrt:

Zdravko Mustać, Branko Krolo, Slaven Relja,
Dasen Štambuk, Petar Fradelić, Boris Poljak
i ja,

svi mi, koji smo 23. listopada 89. nosili
suhu trešnju (križ)
od Čopove ulice do ulice Petra Krešimira,
hrvatskog kralja.

Iz knjige pjesama »Ulazak u Jeruzalem«
Ivana Martinca (prvi sprijeda)

IVAN MARTINAC ovom prilikom
odgovara svima koji su se osvrnuli na
njegove dosadašnje tekstove, te promovira
zakon solidarnosti

Hrvati, čini se, ne
razumiju da njihova
država neće opstati
ako se ne brinu za
svoje susjede, svoje
sugrađane, svoje
zemljake, svoju braću

U svakoj kreaciji
sadržaj i forma se
isprepliću i držim da
bi bilo nemoguće
osmisliti dobar dizajn
za novčanicu koja bi
se zvala DREK. Kako
to nacrtati?

Svojedobno sam rekao
da će Kennedy biti
ubijen, jer je katolik.
I bio je! Možda su
razlozi drugi, a možda
i nisu

Ovaj današnji,
prijestolnički »Zagreb«
(s navodnicima,
s navodnicima!!) nešto
je posebno. Stekao je
bljutavi *raffinement*,
na koji mi se povraća